

Σύντομη ανάλυση εκλογικού αποτελέσματος Σεπτεμβρίου 2015

	Σεπτέμβριος 15	Ιανουάριος 15
ΣΥΡΙΖΑ	35,46	36,34
ΝΔ	28,10	27,81
ΧΑ	6,99	6,28
ΠΑΣΟΚ	6,28	4,68
ΚΚΕ	5,55	5,45
ΠΟΤΑΜΙ	4,09	6,05
ΑΝΕΛ	3,69	4,75
ΕΝΩΣΗ ΚΕΝΤΡΩΩΝ	3,43	1,79

ΛΑΕ	2,86	---

Τα σημαντικά στοιχεία που προκύπτουν από τις εκλογές του Σεπτεμβρίου του 2015 είναι δύο:

- Η απόλυτη επιτυχία του εκλογικού αιφνιδιασμού του ΣΥΡΙΖΑ
- Η αύξηση της αποχής.

Ο ΣΥΡΙΖΑ μετά από α) την υπογραφή της συμφωνίας και β) τη διάσπαση και την αποχώρηση της εσωκομματικής αντιπολίτευσης και πολλών άλλων στελεχών και μελών, κατάφερε να προσεγγίσει το εκλογικό ποσοστό του Ιανουαρίου του 2015 και να ανανεώσει την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης χωρίς ουσιαστικές εκλογικές απώλειες και με τον ίδιο κυβερνητικό εταίρο¹.

Η επίσπευση των εκλογών αποτελεί τον καθοριστικό παράγοντα καθώς:

- α) επέτρεψε στον ΣΥΡΙΖΑ να προσέλθει στις εκλογές με τον “αέρα” της σκληρής διαπραγμάτευσης διατηρώντας τα πολύ μεγάλα ποσοστά του στις φτωχότερες περιοχές της χώρας αφού οι συνέπειες

---

¹ Αξίζει να σημειωθεί ότι σε απόλυτο αριθμό ψήφων η μείωσή του είναι μεγαλύτερη από τη μείωση του ποσοστού του, αλλά καθώς η απώλεια ψήφων εκφράστηκε κυρίως με αποχή η ποσοστιαία μείωση δεν είναι σημαντική.

ΙΔΡΥΜΑ ΡΟΖΑ ΛΟΥΞΕΜΠΟΥΡΓΚ

της συμφωνίας δεν έχουν υπάρξει ακόμη²,

β) δεν επέτρεψε τη συγκρότηση αξιόπιστης αμφισβήτησης από τα “αριστερά” του με αποτέλεσμα την μη είσοδο στη Βουλή της Λαϊκής Ενότητας,

γ) πρόλαβε την αποδυνάμωση των ANEL και το ενδεχόμενο να μείνουν εκτός Βουλής³, αποτρέποντας σενάρια κυβερνητικού συνασπισμού με ΠΑΣΟΚ, ΠΟΤΑΜΙ ακόμη και ΝΔ,

δ) δεν επέτρεψε την ανασυγκρότηση των παραδοσιακών μνημονιακών κομμάτων και ιδίως της ΝΔ η οποία έδωσε την εκλογική μάχη υπό την ηγεσία ενός μεταβατικού Προέδρου.

Ο ΣΥΡΙΖΑ ανέβασε τις τελευταίες ημέρες την εκλογική συσπείρωσή του εντυπωσιακά στο 70%. Έχασε 9% της εκλογικής του δύναμης τον Ιανουάριο προς ΝΔ, 6% προς ΛΑΕ, 3% προς ΚΚΕ και 3% προς ΧΑ και πήρε 13% από ΚΚΕ, 12% από ΠΑΣΟΚ, 5% από ΝΔ, 3% από ΧΑ. Οι ψηφοφόροι του ΣΥΡΙΖΑ σε μεγάλο βαθμό τον ξαναψήφισαν α) υπό τον φόβο επιστροφής των παραδοσιακών κομμάτων στην εξουσία⁴, β) ελλείψει αξιόπιστων εναλλακτικών επιλογών προς αντιμνημονιακή κατεύθυνση και γ) εκτιμώντας τη μαχητική στάση κατά τη διαπραγμάτευση⁵. Ένα μεγάλο κομμάτι ψηφοφόρων του Ιανουαρίου που απογοητεύθηκε από τον ΣΥΡΙΖΑ επέλεξε τελικά την αποχή (320.000 ψηφοφόροι δηλαδή περίπου το 14% της εκλογικής του δύναμης) όπως θα δούμε παρακάτω. Επιπρόσθετα, ο ΣΥΡΙΖΑ έγινε πιο “ελκυστικός” για τους ψηφοφόρους των κεντροδεξιών και κεντροαριστερών κομμάτων λόγω της υπεύθυνης στάσης προς το τέλος της διαπραγμάτευσης, γεγονός που εξηγεί τα θετικά ισοζύγια με το ΠΑΣΟΚ, τη ΝΔ (βλ. παραπάνω) και το ΠΟΤΑΜΙ (βλ. παρακάτω).

Η ΝΔ κατάφερε να διατηρήσει τις δυνάμεις της⁶, με το 10% των ψηφοφόρων του ΠΑΣΟΚ και το 6%

² Τα υψηλότερα ποσοστά του ΣΥΡΙΖΑ απαντώνται στις υποβαθμισμένες, λαϊκές περιοχές όπως η Φυλή με 45,57% (ίδιο ποσοστό με Ιανουάριο, λιγότερες ψήφοι), Αγία Βαρβάρα 43,84% και Ασπρόπυργος 43,88%.

³ Έχει διαπιστωθεί στη μνημονιακή περίοδο ότι τα μικρότερα κόμματα που συμμετέχουν σε κυβερνήσεις συνεργασίας καταρρέουν και εξαφανίζονται μένοντας εκτός Βουλής.

⁴ Η προεκλογική εκστρατεία του ΣΥΡΙΖΑ επικεντρώθηκε ακριβώς σε αυτό τον φόβο, στην υπόσχεση για μάχη κατά της διαφθοράς και της διαπλοκής και ως εκ τούτου κεφαλαιοποίησε επιτυχημένα την αποστροφή του εκλογικού σώματος στο παραδοσιακό πολιτικό προσωπικό.

⁵ Σε αυτό το γεγονός μπορεί να αποδοθεί και το θετικό ισοζύγιο με το ΚΚΕ.

⁶ Τα υψηλότερα ποσοστά της ΝΔ προέκυψαν στις παραδοσιακά αστικές περιοχές όπως η Φιλοθέη - Ψυχικό με 54,06% και Κηφισιά με 47,59%.

ΙΔΡΥΜΑ ΡΟΖΑ ΛΟΥΞΕΜΠΟΥΡΓΚ

των ψηφοφόρων της ΧΑ του Ιανουαρίου να μετακινούνται προς αυτήν. Η παρουσία του μεταβατικού Προέδρου της θεωρήθηκε θετική κατά την προεκλογική περίοδο και έπαιξε ρόλο στην επαναφορά της ΝΔ στα επίπεδα του Ιανουαρίου, καθώς μετά το δημοψήφισμα εμφάνισε, δημοσκοπικά τουλάχιστον, στοιχεία αποδιάρθρωσης με ποσοστά κάτω του 20%. Η ποσοστιαία συγκράτησή της οφείλεται - όπως και στην περίπτωση του ΣΥΡΙΖΑ – και στο γεγονός ότι 180.000 ψηφοφόροι της που δεν την επέλεξαν εκ νέου οδηγήθηκαν στην αποχή και όχι σε κάποιο άλλο κόμμα. Η ΝΔ ήταν ανέτοιμη για τις εκλογές, με προσωρινή ηγεσία και ανοικτά ζητήματα ως προς την αντιπολιτευτική της στρατηγική, τα οποία ανακύπτουν εντονότερα πλέον μετά την ήττα με μεγάλη διαφορά από έναν ΣΥΡΙΖΑ που υπέστη διάσπαση και υποτίθεται ότι απέτυχε στη διαπραγμάτευση σε σύγκριση με τις εξαγγελίες του Ιανουαρίου⁷. Ήδη έχουν δρομολογηθεί οι διαδικασίες για την ανάδειξη νέας ηγεσίας.

Η ΧΑ ενισχύθηκε αλλά όχι σημαντικά, γεγονός που σχετίζεται με τη συγκράτηση του ΣΥΡΙΖΑ σε υψηλά ποσοστά στις φτωχότερες περιοχές. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι σε περιοχές που δέχονται τη μεγαλύτερη πίεση από τις προσφυγικές ροές η άνοδος της ΧΑ είναι πιο αισθητή (όπως και η αποχή). Ενδεικτικά στη Λέσβο η ΧΑ πήρε 7,88% από 4,6%, στην Κω 10,15% από 5,87% και συνολικά στα Δωδεκάνησα 8,07% από 5,53%.

Το ΠΑΣΟΚ ενώ είχε απώλειες λόγω της πόλωσης ανάμεσα σε ΝΔ και ΣΥΡΙΖΑ (βλ. μετακινήσεις προς ΣΥΡΙΖΑ και ΝΔ παραπάνω) εντούτοις ανέβασε το ποσοστό του απορροφώντας το μεγαλύτερο μέρος των ψηφοφόρων του κόμματος του Γ. Παπανδρέου που δεν κατέβηκε στις εκλογές, αλλά τον Ιανουάριο είχε αποσπάσει το 2,47% του εκλογικού σώματος. Το ΚΚΕ δεν εμφάνισε αξιοσημείωτη άνοδο κυρίως λόγω της συγκράτησης των δυνάμεων του ΣΥΡΙΖΑ στις λαϊκές περιοχές. Το ΠΟΤΑΜΙ είδε τη δύναμή του να μειώνεται κατά 1/3 ως αποτέλεσμα της πόλωσης που επικράτησε. Η συσπείρωσή του δεν ξεπέρασε το 45% και ουσιαστικά μοιράστηκε σε ΝΔ (26%) και ΣΥΡΙΖΑ (18%). Το κόμμα προχωράει σε έκτακτο συνέδριο τους επόμενους μήνες. Οι ΑΝΕΛ κατάφεραν να μπουν στη Βουλή καθώς οι συνέπειες της συμφωνίας δεν είναι ακόμη ορατές. Η Ένωση Κεντρώων είναι ένα προσωποκεντρικό, μετριοπαθές, κεντρογενές κόμμα με ασαφή περαιτέρω πολιτικά χαρακτηριστικά.

⁷ Περισσότερα στοιχεία αναφορικά με την επιρροή του εκλογικού αποτελέσματος στην πολιτική στρατηγική της ΝΔ (αλλά και των άλλων κομμάτων) στο επόμενο αναλυτικότερο σημείωμα.

ΙΔΡΥΜΑ ΡΟΖΑ ΛΟΥΞΕΜΠΟΥΡΓΚ

Η είσοδος ενός μέχρι πρότινος γραφικού πολιτικού σχηματισμού στη Βουλή μπορεί να θεωρηθεί ως πράξη χλευασμού της εκλογικής διαδικασίας από μέρος του εκλογικού σώματος και σύμπτωμα της γενικότερης αποδυνάμωσης του πολιτικού συστήματος όπως και η αποχή. Η ΛΑΕ δεν κατάφερε τελικά να διαμορφώσει ένα αξιόπιστο και αποτελεσματικό προεκλογικό προφίλ ικανό να επικοινωνήσει με τη μεγάλη δεξαμενή του ΌΧΙ στο δημοψήφισμα. Η έλλειψη χρόνου, η επιθετικότητα από τη μεριά των ελίτ, η μεγάλη απήχηση του ΣΥΡΙΖΑ στα λαϊκά στρώματα, αλλά και η αίσθηση μιας επανάληψης της πολιτικής του ΣΥΡΙΖΑ πριν την ανάληψη της διακυβέρνησης δεν έδωσαν δυναμική σε ένα καινούριο μεν, αλλά παραδοσιακό, αριστερό κόμμα.

Το δεύτερο σημαντικό στοιχείο αυτών των εκλογών είναι η **αύξηση της αποχής**. Από το 2009 (τελευταίο έτος πριν τη μνημονιακή περίοδο) έχουμε μείωση 1,5 εκατομμύρια ψηφοφόρων. Από 7.000.000 ψηφοφόρους περίπου το 2009 στις τελευταίες εκλογές ψήφισαν 5.500.000 (σε σύνολο εγγεγραμμένων που κυμαίνεται γύρω στις 9.900.000⁸). Από τις εκλογές του Ιανουαρίου η αποχή αυξήθηκε κατά 764.000 στις εκλογές του Σεπτεμβρίου και άγγιξε το 43,3%⁹. Ο ΣΥΡΙΖΑ έχασε 320.000 ψηφοφόρους ή το 14% των ψηφοφόρων του Ιανουαρίου και η ΝΔ 192.000 ψηφοφόρους, δηλαδή γύρω στο 11% της εκλογικής της δύναμης. Η αύξηση της αποχής είναι εντονότερη σε απομακρυσμένες περιοχές της χώρας με δύσκολη και οικονομικά δαπανηρή πρόσβαση, αλλά έγινε αισθητή και στα αστικά κέντρα. Τα μεγαλύτερα ποσοστά αποχής εμφανίστηκαν σε Φλώρινα με 64,46%, Κεφαλονιά με 61,92% και Λακωνία με 59,54% (περιφέρεια της χώρας). Όμως, ποσοστά άνω του μέσου όρου της αποχής εμφάνισαν και τα αστικά κέντρα όπως η Α' Πειραιά με 47,59% αλλά και η Α' Αθήνας με 46,72%, ενώ και στη Β' Πειραιά το ποσοστό αποχής ανήλθε σε 43,43%.

Δεν έχουμε ακόμη δημοσιοποίηση περισσότερων στοιχείων για την ηλικιακή, ταξική και μορφωτική κατανομή της αποχής, αλλά αναμένεται να είναι μεγάλη στους νέους. Ωστόσο, είναι πιθανόν η αποχή να λαμβάνει πλέον δομικά χαρακτηριστικά καθώς φαίνεται ότι βρισκόμαστε μπροστά σε μια διαδικασία κατάρρευσης των αντιπροσωπευτικών δημοκρατικών διαδικασιών και θεσμίσεων. Στην

⁸ Οφείλουμε να σημειώσουμε ότι υπάρχει ένα αδιευκρίνιστο, διαχρονικό ποσοστό αποχής λόγω μη συστηματικής εκκαθάρισης των εκλογικών καταλόγων.

⁹ Να σημειωθεί ότι στο δημοψήφισμα του Ιουλίου οι ψηφοφόροι ήταν περίπου όσοι και τον Ιανουάριο.

ΙΔΡΥΜΑ ΡΟΖΑ ΛΟΥΞΕΜΠΟΥΡΓΚ

ήδη γνωστή αποστροφή του κόσμου απέναντι στο παραδοσιακό πολιτικό προσωπικό πρέπει να προστεθεί τώρα και η απογοήτευση από την αδυναμία επιρροής των κρίσιμων οικονομικών και κοινωνικών ζητημάτων μέσα από την εκλογική διαδικασία, όπως φάνηκε από την έκβαση της πρόσφατης διαπραγμάτευσης. Το πλήγμα στην αντιπροσωπευτική δημοκρατία αρχίζει να γίνεται πλέον ανησυχητικό.

Ανδρέας Καρίτζης